

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 november 25.

**BUDAPEST XIX. KERÜLETÉNEK (KISPEST)
GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETE 1950-IG**

Írta és szerkesztette: Szmodits László

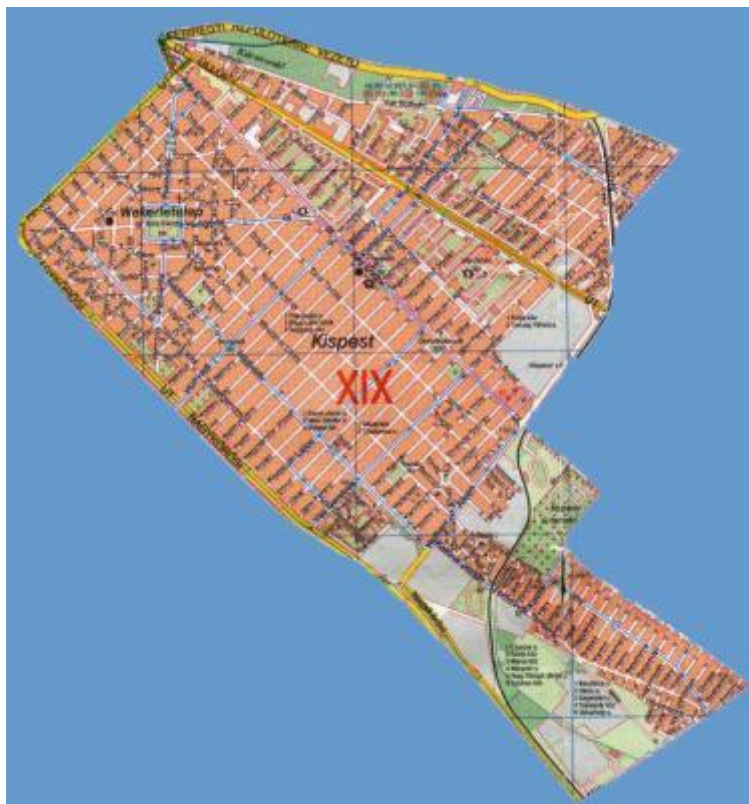
BUDAPEST

2018

Történet

Budapest, Főváros XIX. kerülete ma Kispest. Területe 9,38 km². A részei: Kispest-Kertváros, Vas Gereben utcai Lakótelep, Wekerle-telep. A területén van az „Ecséri” hasznáلتpiac (1).

A területe a XIX. század második feléig mocsaras, lápos vidék volt. A magasabban fekvő felszínre települt falvak ősidők óta lakott helyek voltak. A régészek a Határ út Pest felőli oldalán gazdag avar kori temetőt tártak fel. Az 1900-as években a Wekerle-telep piactere környékén végzett földmunkáknál egy késő Árpádkori templom romjait találták meg.

A török uralom jelentős pusztulást idézett elő. A mai Kispest és környéke Soroksárból és Vecsésből szakadt ki. A XVIII. század közepétől a XIX. század közepéig a gödöllői Grassalkovich-uradalom szent lőrinci majorságához tartozott. A település magva 1869-ben 811 házhelyre parcellázott terület volt. Ezt Herrich Károly tervezte meg 272 holdon „saktábla” formára. Itt építették fel a házaikat az első betelepülők. Az akkor Colonei Klein Pesth-nek nevezett település ideiglenes szervezettel 1871-ben kisközség lett. 1873-ban Törökfalva és Pestszentlőrinc is csatlakozott Kispesthez. 1874-ben így már nagyközség lett. 1875-ben a felfakadó hévvizek miatt összedőlt 65 vályogház. Balla Zádor jegyzősége alatt kiegyenlítették, kikavicsozták és fásították az utcákat. 1894-ben épült fel a községháza. Az iparosodáshoz kedvezett 1883-ban a lajosmizsei vasútvonal. Az első gyár az 1883-ban alapított Biehn

féle Kátrány és Vegyitermék Gyár volt. Ezt követte 1900-ban Hofherr-Schranz-féle Mezőgazdasági Gépgyár (ma Rába Vagyon és Gépgyár Kispesti öntődéje), az Orernstein és Hoppel Gépgyár, a Krenschneider Lámpagyár, a Kispesti Textilgyár és a Hungária Jacquard Selyem- és Szövőgyár. 1883-tól működött önállóan a katolikus plébánia. Megalakultak a társadalmi szerveződések. 1895-ben mutatkozott be a hamarosan országos hírnű kispesti dalárda.

Kispestnek 1877-től volt orvosa. Közfürdő, járványkórház (1901), tüdőbeteg-gondozó (1914) létesült. 1900-ban jelent meg a villamos a vicinális helyett. A modern városkép kialakítása a századfordulótól kezdve az 1920-as évekig eltartott. 1911-től már járási székhely lett. A kulturális életből kiemelkedett az 1923-ban alapított Munkásotthon. József Attila és Kadosa Pál is tartottak itt előadásokat. A Városi Könyvtár könyvtárosa pedig Tersánszky Józsi Jenő volt.

A gazdasági válság idején tönkrement a Lipták-féle Gépgyár. Mintegy másfélezer ember került az utcára... 1932-ben kb. hatezer fő volt a munkanélküliek száma. Az 1942. IX. 1-i és az 1944. évi szőnyegbombázásainak sok halottja és sebesültje volt. A kerület zsidóságát (2530 személy) 1944-ben a nyilasok gettóba zárták, majd VI. 30-án elhurcolták. 1945-ben 338 személy halt meg. 1736 épület rongálódott meg, vagy pusztult el.

1947- augusztusától megindult az autóbusz-közlekedés Kispest és Csepel között. 1948-ban kezdték meg az Ady Endre út kövezését és rendezését. 1949-1964 között épült fel a Vas Gereben utcai lakótelep. Helyreállították a víztornyot és a közvilágítást is. 1950. I. 1-től Budapesthez csatolták (2).

Kispest, Kertváros

A területet 1936-ban csatolták Kispesthez. A II. világháború után a kertés, családi házas városrész közlekedését a villamosvonal meghosszabbításával és autóbusz-vonallal rendezték. Itt orvosi rendelő, ABC áruház és óvoda is létesült (3).

Vas Gereben utcai lakótelep

A lakótelep építése a Vas Gereben utca nyitott csatornaárkának a befedésével és a terület rendezésével kezdődött 1949-ben. 1950-1964 között títustervek szerint 23 kettő-négy szintes épületben 163 tanácsi rendelkezésű és 310 szövetkezeti lakást adtak át. 1964-ben készült el a 140 személyes bölcsőde, majd 1965-ben az egészségügyi szakközépiskola épülete (4) .

Wekerle-telep

Az építése 1908-ban kezdődött meg Wekerle Sándor miniszterelnök kezdeményezésére, miután megvásárolták a Sárkány család birtokát. A munkástelepen 1925 végéig 1007 ház épült 4412 lakással, 2, 3, 4 lakásos földszintes, valamint 6, 8, 12 lakásos kétszintes épületeket terveztek. Az építkezést Kós Károly, majd az Erdélybe történő hazatérése után Tornallyay Zoltán végezte.

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 november 25.

Fontos szerepe volt az állami lakótelep Főterének. A teret körülvevő utcák sugaras rendszerét a központba bevezető nyolc bekötő út alkotta. A teret az 1930-ban épült templom zárja le.

A területen ötezer fát ültettek el. A Főteret virágokkal díszítették be. A kerítések mentén sok helyre ribizlibokrok kerültek. 1917-ben olyan jó volt a termés, hogy átlagban az éves laktér négyszeresét hozta vissza a lakóknak.

1911-1914 között négy iskola, két óvoda létesült. Az állami telep létesítésének első éveiben állami alkalmazottak és tisztviselők költöztek ide. 2011 szeptemberében műemléki jelentőségűvé vált (5).

A Wekerle-telep egyik lakóháza

Népesség (1)

Év	Lakosság száma	Év	Lakosság száma
1860	1860	1960	65157
1880	1820	1970	66270
1890	4523	1980	58732
1900	9804	1990	72838
1910	30332	2001	63810
1920	51384	2011	59055
1930	65122	2016	60731
1941	65899	2017	60131
1949	63118	2018	59893

A Wekerle-telep lakóinak száma 2001-ben 11.461 személy volt.

A fenti adatokból kiderül, hogy 1900-1930 között a duplájára emelkedett a lakosság száma. Növekedés észlelhető még 1980-1990 között. Sajnos a rendszerváltozás óta lassan csökken a lakosság száma.

KISPESTI GYÓGYSZERTÁRAK

A peremkerületekben a lakosság számát tekintve a gyógyszer-tár-ellátottság nagyjából megegyező volt. Kispesten a 10 gyógyszer-tárban 18 gyógyszerész működött. Ez azt jelentette, hogy tulajdonosok egy része egyedül, vagy legfeljebb egy gyógyszerésszel dolgoztak, nem úgy, mint a jól jövedelmező Belső-pesti gyógyszer-tárakban. (6).

Szent László gyógyszer-tár

Kispest első személyes jogú gyógyszer-tárát 1885-ben Hackl József gyógyszerész alapította. A gyógyszer-tár az Üllői út 101. szám alatt működött. 1895-ben egy évig birtokolta Czehe K. Aladár gyógyszerész. 1896-tól Beretvás Tamás gyógyszerész (†1932. I. 25.) és családja tulajdonába került a gyógyszer-tár az államosításig. A halála után a haszonélvező özvegy a kezelői jogot Pogány Lászlónak, majd Lamboy Lászlónak engedte át. A háború után az özvegyi jogfenntartásával Lamboy László lett a felelős vezető az államosításig (†1985) (6).

Beretvás Tamás (Nagykőrös, 1869. I. 29. – Kispest, 1932. I. 25.)

Iskolai tanulmányait a szülőhelyén végezte. A Kolozsvári Egyetemen 1889-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Aradon és Budapesten volt alkalmazott. 1896-ban lett a gyógyszer-tár tulajdonosa és községi képviselő. Számos nagyon jó hírű, saját készítménye volt. A fejfájás elleni „Beretvás-pasztilla” az erős fájdalmat is megszüntette, amelyet az orvosok is elismerték. Összetétele: Phenacetinum: 0,111 g, - Pyramidon (Aminophenazon): 0,635 g, - Antipyrinum (Metamisol): 0,014 g, - Coffeinum: 0,035 g. Bekapcsolódott a szakmai közéletbe. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület Pest-vidéki kerületének az elnöke volt. Tagja volt a Gyógyszerész kaszinónak és elnöke a Kispesti Mentő Egyesületnek. A gyógyszer-tárában 1926-ban Gondkovics Pál és Herman Ferenc műbútorasztalosok diófurnérozású officina-bútort készítettek. Ma ezt a Kispesti Helytörténeti Gyűjtemény őrzi. Halála után az özvegye, Hanák Blanka (†1978) volt a tulajdonos (7, 8).

A gyógyszer-tár képe a következő oldalon van.

Fehér, Vörös Kereszt gyógyszertár

A gyógyszertár alapítója Gullner Béla gyógyszerész volt 1902-ben. A gyógyszertár az Üllői út 115. szám alatt működött. Őt követte 1910-től Finy Béla, aki még 1910. XI. 30-án meghalt. Az örökösei 1919-ig Sipos Kálmán gyógyszerészt alkalmazták. 1920-1922-ben Tóth Kálmán és Huszár Károly gyógyszerészek voltak a tulajdonosok. 1922-től az új tulajdonos Majos Pál gyógyszerész volt. 1928-tól az államosításig Böhm Gusztáv és a családja birtokában volt a gyógyszertár. A II. világháború után a felelős vezető Budai Gyula gyógyszerész volt (9).

Böhm Gusztáv 1865-ben született Nagygyeden. Fogarason volt gyakornok. A Kolozsvári Egyetemen 1881-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Előbb Nagyszékelyen volt tulajdonos, majd, Bihartordán és Tokajban. Kisztepen 1928-ban lett gyógyszertár-tulajdonos Kisztepen. 1945 után már nem szerepelt a neve a Gyógyszerészek Évkönyvében (10).

Wekerle-telepi állami gyógyszertár

Az állami gyógyszertárat a Pénzügyminisztérium engedélyezte a 15011-1911. évi rendeletével. A gyógyszertár a Wekerle-telepen a Fő tér 2. szám alatt nyílt meg 1913-ban. A vezetője dr. Zalay Dezső gyógyszerész volt. 1946-tól Karsay László gyógyszerész volt a felelős vezető. Sajnos ezt a gyógyszer tárat nem említette meg a disszertációjában Horváth László (11).

Dr. Zalay Dezső (Veszprém, 1886. I. 27. – Budapest, 1946. XII. 2.)

Várpalotán volt gyakornok. A Budapesti Tudományegyetemen 1907-ben gyógyszerészi, 1910-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Részt vett dr. Matolcsy Miklós professzor mellett az Egyetemi Gyógyszertár berendezésében. Kinevezték 1913-ban a kispesti Wekerle-telepi állami gyógyszertár vezetőjévé. A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság alapítója tagja volt. Részt vett ennek az ellenőrzésében. „A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője” szaklap Kérdés-felelet-rovatának a szerkesztője volt. Számos gyógyszerészi, receptúrai és az inkompatibilitásokkal foglalkozó közleménye jelent meg a szaklapokban (12).

Turul gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Markovics Albert gyógyszerész nyerte el 1912-ben. A gyógyszertár az Erzsébet tér 14. szám alatt nyílt meg. 1920-ban eladta a gyógyszertárat dr. Telkessy Ödön gyógyszerésznek. 1937-től László Tibor birtokolta az államosításig, de 1943-ban Borbély Sándor volt a tulajdonos (13).

Dr. Telkessy Ödön 1875-ben született Budapesten. A Budapesti Tudományegyetemen 1895-ben gyógyszerészi, 1897-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Előbb a budapesti Szent Terézia gyógyszertárat kezelte. 1920-tól a kispesti Turul gyógyszertár tulajdonosa volt. 1937-től 1941-ig a sárbogárdi Tinódi Sebestyén gyógyszertárat birtokolta. Ekkor Orosházára költözött a fia, dr. Telkessy Gábor gyógyszerész családjához. Itt még kezelte a Fehér Kígyó gyógyszertárat a fia katonai szolgálata alatt. 1945 után már ismeretlen a tevékenysége (14).

Magyar Korona gyógyszertár

Gömbös Zoltán gyógyszerész 1915-ben a Báthori út 69. szám alatt nyitotta meg a személyes jogú gyógyszertárat. 1918-tól Medzibrodzky Ignác lett a gyógyszertár bérlője. Őt követte szintén bérlőként 1922-től Trubl Kálmán. 1930-tól 1943-ig dr. Hajdú Ödön volt a tulajdonos. 1943-tól az államosításig dr. Tomory Nándorné, Lippai A. Klára volt a tulajdonos (15).

Gömbös Zoltán (Várpalota, 1881. V. 29. – Mór, 1960. V. 10.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1903-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Előbb apja, Gömbös László móri Segítő Szűz Mária gyógyszertár kezelője volt. A kispesti Magyar Korona gyógyszertár tulajdonosa volt 1915-1930 között. 1930-tól ismét a móri Segítő Szűz Mária gyógyszertár tulajdonosa volt. Az 1950 utáni tevékenysége ismeretlen. (16).

Medzibrodzky Ignác 1888. VI. 23-án a Fejér megyei Nádasladányban született 1888. VI. 23-án. A Budapesti Tudományegyetemen 1903-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Mint fővárosi alkalmazott gyógyszerész a Magyarországi Gyógyszerészségdek Országos Szövetsége ellenőre volt. 1918-tól a kispesti Magyar Korona gyógyszertár kezelője volt. 1930-tól az államosításig a feleségével, Szauer Kontanciával együtt birtokolták a jászalsószentgyörgyi Szentháromság gyógyszertárat. Fiatalon

kapcsolatban volt Kazay Endrével. Az 1930-as években számos gyógyszerésztörténeti közleménye jelent meg a szaklapokban. A későbbi tevékenysége ismeretlen (17).

Dr. Hajdú Ödön (Aszód, 1881. VIII. 18. – Budapest, 1952. XI. 27.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1903-ban gyógyszerési, 1904-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. 1911-től együtt Varsa Ernővel együtt birtokolták a budapesti Szent Péter gyógyszertárat. 1926-1928 között a kispesti Deák gyógyszertár tulajdonosa volt. 1930-tól 1943-ig a kispesti Magyar Korona gyógyszertár tulajdonosa volt. A kora miatt ekkor már nyugállományba vonult (18).

Deák Ferenc gyógyszertár

A személyes jogú gyógyszertárat Jeszenszky Ervin gyógyszerész 1923-ban alapította az Üllői út 178. szám alatt. 1926-tól dr. Hajdú Ödön és Bíró László közös tulajdonában volt a gyógyszertár. 1928-tól az államosításig Bíró László birtokolta a gyógyszertárat. Közben 1938-1944-ig Bíró Vilmos kezelte a gyógyszertárat. 1945 után az államosításig Pintér Imre volt a felelős vezető (19).

Jeszenszky Ervin 1869-ben született az Árva megyei Tresztenán (Árvanádasd, ma Trstená, Szlovákia). A Budapesti Tudományegyetemen 1890-ben szerzett gyógyszerési oklevelet. A szülőhelye Szent háromság gyógyszertárának tulajdonosa volt. 1922 végén gyógyszerítványt szerzett Kispesten. A gyógyszertárat 1926-ig birtokolta. Ezt követően már nem végzett gyógyszerési munkát, detektívként működött. A későbbi sorsa ismeretlen (20).

Remény gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Barabás Kálmán gyógyszerész nyerte el 1926-ban, de 1937. IX. 6-án meghalt. A felesége, mint haszonélvező, Katona Aladárnét alkalmazza a gyógyszertár kezelőjének. 1945 után is ő volt a gyógyszer felelős vezetője az államosításig (21).

Barabás Kálmán 1881. III. 19-én született és 1904-ben szerzett gyógyszerési oklevelet a Budapesti Tudományegyetemen. A gyógyszerési működéséről nem találhatók adatok a Gyógyszerészi Zseb naptárakban a kispesti jogosítvány-nyeréséig, mert alkalmazottként működött. Gyógyszertár tulajdonosként vezetőségi tagja volt a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület Pest-vidéki Szervezetének. 1935-ben szerette volna engedély nélkül áthelyezni a gyógyszertárat az eredeti, Árpád út 101. számú helyéről a Szent Imre herceg út 65. szám alá. Azonban az 1935. október 29-én életbe lépett 239400-XIII. számú belügyminiszteri rendelet alapján ezt a miniszter elutasította. A közelben már több gyógyszertár működött. Ezért a törvényhatóság két hónapra bezárta az így áthelyezett gyógyszertárat. Barabás 1937. IX. 9-én meghalt. Ezután az özvegye maradt a haszonélvező tulajdonos az államosításig (22, 23, 24).

Nagy-Magyarország gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Wimmer Ödön gyógyszerész nyerte el 1927-ben, aki a Szent Imre herceg út 62. szám alatt nyitotta meg a gyógyszertárat. 1928-tól Gulyás Benjaminé lett a gyógyszertár tulajdonosa. 1944-től bérlőként Fontos Jenőt alkalmazza, aki Gulyás mellett felelős vezetőként működött (25).

Gulyás Benjamin (Tiszanána, Heves megye, 1892. III. 2. – Jászdózsza, Szolnok megye, 1971. II. 9.) A Budapesti Tudományegyetemen 1920-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. 1928-tól Kiszpesten volt tulajdonos. Az államosítás után a Heves megyei Adácson, 1951-től a Szolnok megyei Kunhegyesen, majd Jászdózsán volt gyógyszerész. Elnyerte 1970-ben az Aranydiplomát (26).

Fontos Jenő Kenderesen (Jász-Nagykun-Szolnok megye) 1904. IX. 21-én született. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1928-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Hosszú ideig volt alkalmazott gyógyszerész. 1944-től bérelte a kiszpesteri Nagy-magyarország gyógyszertárat, melynek az államosításig felelős vezetője volt. 1950-től gyógyszervezető volt Budapesten. 1985. IV. 22-én halt meg (27, 28).

Kígyó gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát dr. Stein Györgyné, Török Katalin 1932-ben nyerte el, amely a Szent Imre herceg út 20. szám alatt nyílt meg. A gyógyszertárat az államosításig birtokolta. 1945 után az üzlettárs dr. Birek Péter volt (29).

A Dr. Birek Péter neve elírás lehetett. Ilyen név nem szerepelt a nyilvántartásokban, ez jelent meg Kiszpestenél a Gyógyszerészi Zsebnaptárakban és Horváth László értekezésében. A helyes név: dr. Bizek Péter (mellékelt életrajz).

Török Katalin 1901. II. 16-án született a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tiszaroffon. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1923-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. 1932-ben szerzett gyógyszertári jogosítványt Kiszpesten. A Kígyó gyógyszertár tulajdonosa volt az államosításig. 1950-től a Budapesti Gyógyszertári Központnál dolgozott. Jó elméleti felkészültségű és segítőkész gyógyszerész volt. 1961. végén nyugdíjba vonult. 1965. XI. 2-án halt meg Budapesten (30).

Dr. Bizek Péter 1911. VII. 9-én született a Torontál megyei Törökbecsén. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1932-ben gyógyszerészi, 1934-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Az orvosdoktori oklevelet is elnyerte. 1945 után a kiszpesteri Kígyó gyógyszertár üzlettársa volt az államosításig. A későbbi tevékenysége ismeretlen (31).

Glória gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Honéczy Zoltán senior gyógyszerész nyerte el 1942-ben. Azonban 1943. XII. 16-án meghalt. Ezt követően az államosításig özv. Honéczy Zoltánné (†1959. VIII. 29.) volt a haszonélvező tulajdonos, a felelős vezető Gyenizsa Antalné volt (32).

Honéczy Zoltán senior 1881. V. 25-én a Nógrád megyei Kálnón született. Az Esztergom megyei Bátorkeszi gyógyszertárában volt gyakornok. A Kolozsvári Egyetemen szerzett gyógyszerészi oklevelet. 1917-ben gyógyszerügyi jogosítványt szerzett a Zólyom megyei Losoncon. A Megváltó gyógyszertárát 1919-ben a hatalomváltás miatt nem tudta megnyitni. Így elveszítette a jogosítványát és a vagyona egy részét. Ezért hosszú ideig alkalmazotti munkakörben dolgozott. Amikor 1938-ban újra Magyarország része lett Losonc, akkor már Voda Gusztáv tulajdonossal úgy egyezett meg, hogy csak hatósági kezelőként működhetett. 1942-ben újabb gyógyszerügyi jogosítványt nyert Kispesten. A Glória gyógyszertárának csak rövid ideig volt a tulajdonosa, mert 1943. XII. 16-án meghalt. Mind a két fia, Honéczy Zoltán junior és Honéczy László gyógyszerészek voltak (33, 34).

Gyógyszertárak száma

1971: 10 gyógyszertár, 2002: 13 gyógyszertár, 2018: 16 gyógyszertár.

Irodalom

1. wikipedia.org/wiki/Budapest_XIX._kerulete.
2. Budapest Lexikon. Akadémiai Kiadó, Budapest, I. kötet, 685-685.
3. Budapest Lexikon. i. m. I. kötet, 689.
4. Budapest Lexikon. i. m. II. kötet, 618.
5. wikipedia.org/wiki/Wekerletelep.
6. Horváth László: A gyógyszerészet megjelenése és fejlődése Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye északi kerületében. Egyetemi doktori értekezés. Budapest, 44 (1993).
7. Zalai Károly: A magyar gyógyszerészet nagyjai. Galenus Kiadó, Budapest, 65 (2001).
8. Gyógyszerészi Szemle, 2, 16, 196 (1937).
9. Horváth László: i. m. 44.
10. F. Szabó Géza: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye általános ismertetője és címtára. I. körzet, Budapest, 287 (1931).
11. Réthelyi József, Varságh Zoltán, Kovács Ödön: Gyógyszerészek Zsebnaptára az 1939. évre. Budapest, 67, 523 (1938).
12. Zalai Károly: i. m. 162.
13. Horváth László: i. m. 45.
14. Beniczky Péter: Az egyetemi gyógyszerészképzés vizsgálata 1852-1950-ig. Egyetemi doktori értekezés. Melléklet. Budapest, 64 (1991).
15. Horváth László: i. m. 45.
16. Beniczky Péter: i. m. 83.
17. Beniczky Péter: i. m. 82.
18. Beniczky Péter: i. m. 81.

19. Horváth László: i. m. 45-46.
20. Beniczky Péter: i. m. 53.
21. Horváth László: i. m. 46.
22. Beniczky Péter: i. m. 83.
23. Gyógyszerészi Közlöny, 51, 47, 773-774 (1935).
24. Gyógyszerészi Szemle, 2, 25, 435 (1937).
25. Horváth László: i. m. 46.
26. Gyógyszerészet, 15, 6, 235 (1971).
27. Beniczky Péter: i. m. 147.
28. dspace.oszk.hu/handle/123456789/663648/discower?&query=fontos+jenő&submit=
29. Horváth László: i. m. 46.
30. Gyógyszerészet, 10, 3, 117 (1966).
31. Beniczky Péter: i. m. 160.
32. Horváth László: i. m. 46.
33. Semmelweis Egyetem Levéltára. Budapest, 7/e 1/491.